

Kaitējuma uzkopšanas nozares darbiniekiem novēršana

Uzkopšana tiek veikta visās darbavietās. Uzkopšanas joma ir nozare, kas attīstās, jo tas ir pakalpojums, par kuru aizvien biežāk izsludina konkursus. Lai gan ir daži ļoti lieli uzkopšanas darbuzņēmēji, nozarē dominē mazi uzņēmumi, no kuriem daudzos strādā mazāk par desmit darbiniekiem.

Uzkopšana ir svarīgs uzdevums, un, ja tas tiek paveikts labi, tas var samazināt risku gan darbinieku drošībai, gan veselībai, kā arī samazināt uzņēmuma izdevumus, piemēram, pagarinot darba aprīkojuma un mēbelējuma kalpošanas laiku un uzturot grīdas segumu labā stāvoklī. Dažās nozarēs, piemēram, pārtikas un sabiedriskās ēdināšanas nozarē, slikta uzkopšana var būt par iemeslu uzņēmuma bankrotam.

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra publicēja ziņojumu par kaitējuma novēršanu uzkopšanas nozares darbiniekiem. Šajā ziņojumā, kas bez maksas ir lejupielādējams aģentūras tīmekļa vietnē, ir aplūkotas problēmas, kas ir saistītas ar apkopēju drošības un veselības aizsardzības uzlabošanu, un pārskatītas darbības, kas veiktas, lai sasniegtu šo mērķi.

Problēmas saistībā ar drošu un veselībai nekaitīgu uzkopšanu

Tendence, kad par uzkopšanas darbiem tiek slēgti līgumi saskaņā ar konkursiem, kur tiek ņemta vērā tikai cena, nozīmē, ka uzkopšanas uzņēmumiem ir ievērojami jāsamazina izmaksas. Tā sekas var būt neatbilstoši ieguldījumi mācībās un citās pārvaldības darbībās, kuras ir būtiskas darbinieku aizsardzībai. Tā kā darbaspēka izmaksas veido lielāko daļu uzkopšanas uzņēmuma izmaksu, pastāv risks, ka negodīgi darba devēji konkursa procesā centīsies gūt negodīgas priekšrocības, īstenojot nelikumīgas nodarbinātības veidus, piemēram, nemaksājot visas sociālās apdrošināšanas iemaksas vai darbiniekus nodarbinot nelegāli.

Šādas prakses apkarošanai tiek veikti vairāki pasākumi. Piemēram, Eiropas sociālie partneri rūpnieciskās uzkopšanas nozarē ir pieņēmuši kopīgu pozīciju attiecībā uz nodarbinātību un nelegālu darbu un publicējuši vadlīnijas par veselības aizsardzību un drošību, kā arī rokasgrāmatu "Selecting best value" (*Izvēloties labāko vērtību*) par kvalitātes veicināšanu konkursu procedūrās.

Nepietiekama izpratne par uzkopšanu un uzkopšanas nozares darbiniekiem var traucēt efektīvu uzkopšanas pakalpojumu darba drošības un veselības aizsardzības pārvaldību, piemēram, nenodrošinot pienācīgu aprīkojumu un mācības, tādēļ ka darba devējs neuzskata šo pienākumu par svarīgu.

Izplatītākie apdraudējumi, riski un ietekme uz veselību:

- paslīdēšanas, pakļūšanas un krišanas risks, jo īpaši "mitra darba" laikā;
- balsta un kustību aparāta slimību risks, piemēram, smagu priekšmetu pārvietošanas vai atkārtotu kustību veikšanas dēļ;
- tīrīšanas līdzekļu sastāvā esošu bīstamu vielu iedarbība;

- tādu bīstamo vielu iedarbība, kas tiek tīrītas, tostarp bioloģiskais apdraudējums, piemēram, pelējuma sēnīte vai cilvēka bioloģiskie atkritumi;
- psihosociālās problēmas, tostarp ar darbu saistīts stress, vardarbība un psiholoģiskā vardarbība;
- risks, ko izraisa darba aprīkojums, piemēram, elektrošoks.

Biežākie ar darbu saistīti veselības traucējumi, kas atklāti apkopējiem, ir:

- savainojumi, kas gūti paslīdot, pakļūpot un kritot;
- balsta un kustību aparāta slimības;
- ar darbu saistīts stress, nemiers un miega traucējumi;
- ādas slimības, piemēram, kontaktdermatīts un ekzēma;
- elpošanas ceļu sistēmas traucējumi, tostarp astma;
- kardiovaskulārās slimības.

Uzkopšana dienas laikā

Uzkopšanas darbus bieži veic ārpus parastā darba laika — agri no rīta, vakarā vai naktī. Darbiniekiem var būt pusslodzes vai pagaidu darba līgumi, un bieži vien viņi stādā vairākās darbavietās. Šāds nodarbinātības veids var izraisīt risku darbinieku veselībai un drošībai. Lai gan dažās darbavietās uzkopšanu nevar veikt parastajā darba laikā, bieži vien to tomēr var darīt — tās ir izmaiņas, kas var

nākt par labu uzkopšanas uzņēmumam, darbiniekam un klientam.

Zviedrijas uzkopšanas darbuzņēmējs ieviesa uzkopšanu dienas laikā sadarbībā ar klientu — lielu banku grupu. Uzkopšana dienas laikā tika uzsākta pēc visu uzkopšanas uzņēmuma darbinieku mācībām. Klients guva labumu no labākas pakalpojuma kvalitātes, ko ieguva, jo klātienē tikās ar apkopēju, uzkopšanas uzņēmums guva labumu no mazākas darbinieku maiņas, jo darbinieki deva priekšroku darbam dienas laikā un tie guva labumu tādēļ, ka bija apmierinātāki ar darbu un tiem bija arī drošāki un veselībai nekaitīgāki darba apstākļi.

Riska novērtēšana

Uzkopšanas darbs reti tiek uzskatīts par uzņēmējdarbības galveno darbību. Tādēļ var trūkt izpratnes par apdraudējumiem un risku, kas saistīts ar šo procesu, un var neizdoties veikt atbilstošu riska novērtēšanu un preventīvo pasākumu ieviešanu.

Riska novērtēšana ir ceļš uz drošību un veselības aizsardzību darbā, savukārt efektīvu prevenciju var panākt, izmantojot piecu soļu pieeju:

- darba vides riska faktoru un riskam pakļauto cilvēku apzināšana;
- riska novērtēšana un prioritāšu noteikšana;
- riska novēršanas pasākumu noteikšana;
- pasākumu īstenošana;
- uzraudzība un pārbaude, lai pārlicinātos, ka preventīvie pasākumi darbojas (¹).

Ja par uzkopšanas darbiem tiek slēgts līgums ar citu uzņēmumu, var rasties papildu sarežģījumi, jo klientam un uzkopšanas uzņēmumam ir jādarbojas saskaņoti, lai nodrošinātu, ka apdraudējumi tiek atklāti, novērsti vai kontrolēti.

Secinājumi

Ziņojuma vēstījumu kopsavilkums varētu būt šāds:

- izvēlieties uzkopšanas dienestu pēc tā vērtības, nevis cenas;

(¹) 81. fakta lapa, "Riska novērtēšana — pamats drošām un veselībai nekaitīgām darba vietām" (<http://osha.europa.eu/publications/factsheets>).

"Uzmanieties — bīstamas vielas", mākslinieki: Igor Banaszewski, Monika Wojtaszek. Attēls no Darba drošības plakātu konkursa, ko organizēja Darba aizsardzības centrālais institūts — Valsts pētniecības institūts, Polija.

- pārejiet uz uzkopšanu dienas laikā;
- novērtējiet apkopējus un viņu darbu: ja tas izdarīts nepareizi, varat zaudēt savu uzņēmumu;
- uztveriet uzkopšanu kā svarīgu darbu, kas var pakļaut darbiniekus īpašiem apdraudējumiem un riskam;
- novērtējiet risku, kam pakļauti uzkopšanas nozares darbinieki, un īstenojiet preventīvos pasākumus;
- apmainieties ar informāciju par drošību un veselības aizsardzību ar visām iesaistītajām pusēm, kuru vidū var būt klienta uzņēmums, uzkopšanas uzņēmums, ēkas īpašnieks un paši darbinieki.

Papildus informācija

Papildus informāciju un ziņojumus "Kaitējuma uzkopšanas nozares darbiniekiem novēršana" un "Uzkopšanas nozares darbinieku nodarbinātības risks un veselības aizsardzība" var iegūt aģentūras tīmekļa vietnē (<http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE09006ENC/view>).

Uzkopšanas nozares sociālo partneru publikācijas, tostarp labākās vērtības ceļvedi un rokasgrāmatu par veselības aizsardzību un drošību biroju uzkopšanas nozarē, var atrast Eiropas Komisijas Nodarbinātības, sociālo lietu un iespēju vienlīdzības ģenerāldirektorāta tīmekļa vietnē (<http://ec.europa.eu/social/>).

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPĀNIJA

Tālr. +34 944794360, fakss +34 944794383

E-pasts: information@osha.europa.eu

© Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. Pārpublicēt atļauts tikai ar norādi uz avotu. Printed in Belgium, 2009

